

Bilddiagnostik vid axial spondylartropati

Mats Geijer
Professor, överläkare
Sahlgrenska Akademien, Göteborgs universitet

1

Lärandemål

- Kännedom om undersökningsprotokoll för MRT vid spondylartrit och användande av andra modaliteter
- Kännedom om diagnoskriterier för spondylartrit
- Kännedom om differentialdiagnoser till spondylartrit

2

- Klinik vid spondylartrit
- Bilddiagnostik vid spondylartrit
- Slätröntgen vs. CT vs. MRT
- Icke-radiografisk spondylartrit och hur man ställer diagnos med MRT
- Fall exempel
  - Fallpropar
  - Differentialdiagnoser

3

Karakteristiskt för spondylartrit

- Gemensamma genetiska riskfaktorer (HLA-B27 etc)
- Entesiter
- Läkning sker genom bennybildning (skleros, ossifikation)
- Extraartikulära manifestationer
  - » Hud (psoriasis)
  - » Inflammatorisk tarmsjukdom
  - » Ögon (irit)
  - » m.fl.

Tidigare uppdelat i:

- Ankyloserande spondylit
- Psoriasisartrit
- Reaktiv artrit
- Tarmassocierad artrit
- Ospezifisk artrit

4

ASAS classification criteria for axial SpA

(for patients with chronic back pain ≥ 3 months and age at onset < 45 years)
(ASAS – Assessment of Spondyloarthritis International Society)

sacroiliitis
(MRI or radiographs*)

or

HLA-B27

plus
1 SpA feature

plus
2 other SpA features

- SpA features
  - IBP
  - Arthritis
  - Enthesitis (heel)
  - Uveitis
  - Dactylitis
  - Psoriasis
  - Crohn's/colitis
  - Good response to NSAIDs
  - Family history for SpA
  - HLA-B27
  - Elevated CRP

* Acute inflammatory lesions highly compatible with sacroiliitis, or radiographic sacroiliitis according to modified New York criteria.

Rudwaleit et al: The development of Assessment of SpondyloArthritis international Society classification criteria for axial spondyloarthritis (part II): validation and final selection. Ann Rheum Dis. 2009;68:777-783.

5

SpA - prevalens

- AS
  - Haida native americans (1966) 6.1 %
  - Norra Norge (1982) 1.1 %
  - Berlin (1998) 0.9 %
- SpA
  - SpA 0.3 %
  - PsoA 0.19 %
  - AS 0.08 %

– Skåne	0.45 %
– PsoA	0.25 %
– AS	0.12 %
– Odifferentierad SpA	0.10 %

Haelrud et al Ann Rheum Dis 2011; 70(6):943-8

6

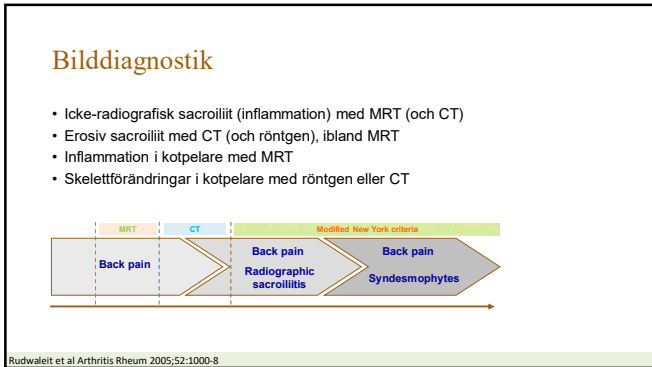

7

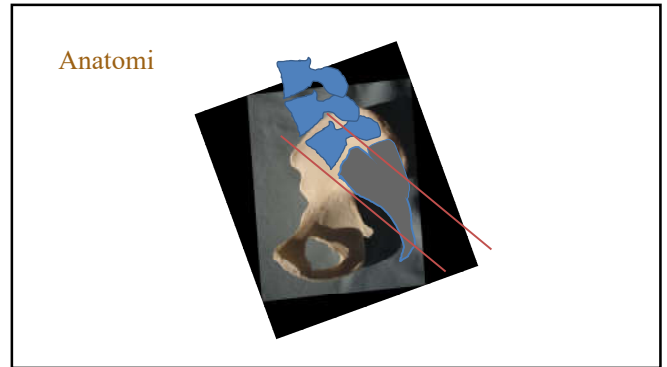
Olika bilddiagnostik vid

Diagnostik <ul style="list-style-type: none"> Tidig eller långvarig (> 1 år) sjukdom? One-stop-shop eller gradvis utvärdering? Tidig – MRT SI-leder (och kotpelare) Långvarig – MRT eller CT SI-leder 	Staging Ankylos eller inflammation? Röntgen (eller CT) kotpelare för ankylos MRT SI-leder och kotpelare för inflammation	Inflammationsbedömning MRT SI-leder och kotpelare
	Forskning Speciella överväganden	Terapiutvärdering Korttids- eller långtidsuppföljning? Kort tid – MRT SI-leder och kotpelare vid start och uppföljning Lång tid – Röntgen kotpelare vid start och uppföljning

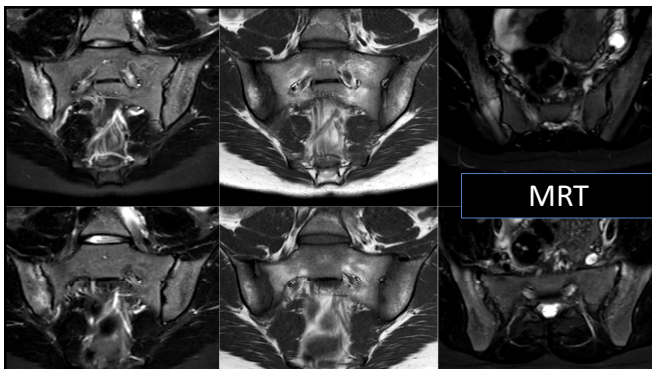
8

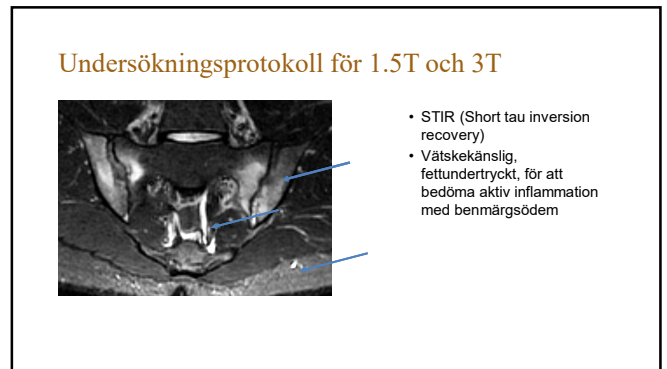
9

10

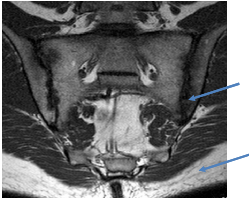
11

12

Undersökningsprotokoll för 1.5T och 3T

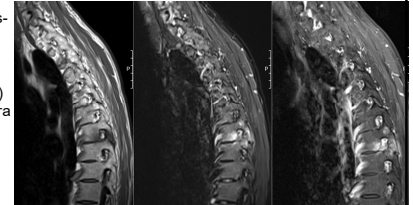
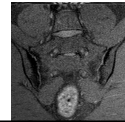

- Spinneko (SE) T1-viktad sekvens
- Fettkänslig, för anatomi och anatomiska förändringar
  - Fettinfiltration
  - Usurer
  - Skleros

13

Ytterligare sekvenser

- SE T1- eller protondensitets- (PD) viktad med fettundertryckning för att bättre påvisa erosioner
- Intravenös gadolinium- (Gd) kontrast har inte visats tillföra något i diagnostiken

T1

STIR

T1 fs Gd

14

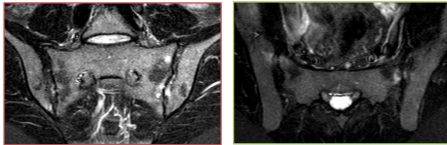
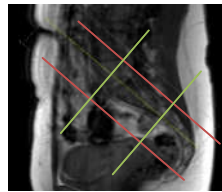
Scanplan

Vinklad coronal

Parallell med sacrums främre cortex (vid S2), 3 mm tjock

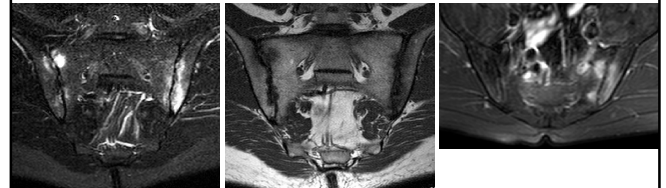
Vinklad axial

Vinkelrätt mot sacrum, 3-4 mm tjock

15

Rekommenderat standardprotokoll

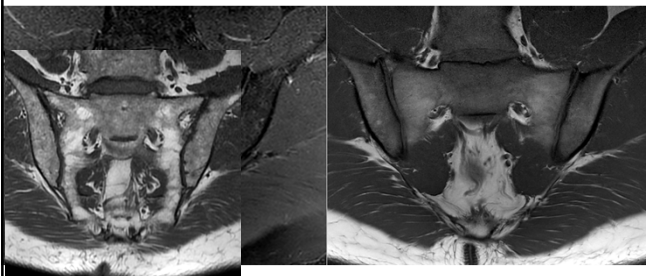

Vinklad coronal STIR, T1

Vinklad axial STIR

16

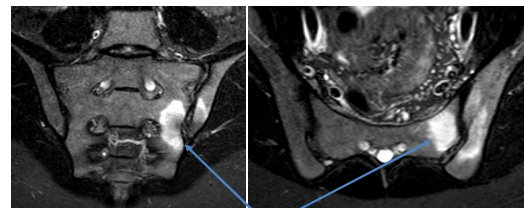
Normal MRT

17

Typiska fynd, STIR

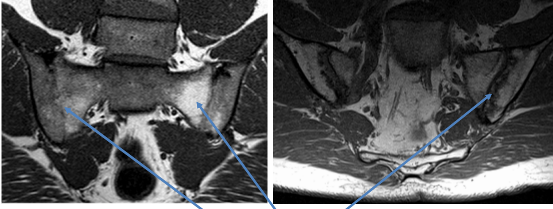
Små områden med fettinfiltration eller ödemsignal kan ses hos friska personer. Enligt ASAS klassifikationskriterier krävs minst 2 områden med "clearly present" benmärgsödem som är "highly suggestive of SpA" eller ödem som ses på 2 på varandra följande snitt

Entesit med benmärgsödem

18

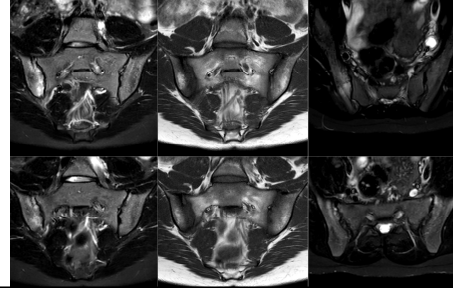
Typiska fynd, T1

Ankylos, fettmetaplasi, erosioner
Erosioner är det säkraste tecknet på sacroiliit

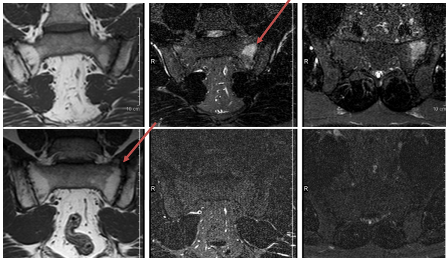
19

15-årig flicka med bilateral sacroiliit

20

Utveckling av förändringar

Baseline:
Benmärgsödem,
entesit

Infliximab 16
veckor:
Fettmetaplasi i
benmärg

Mörck B et al. Mediators of Inflammation 2013;2029845

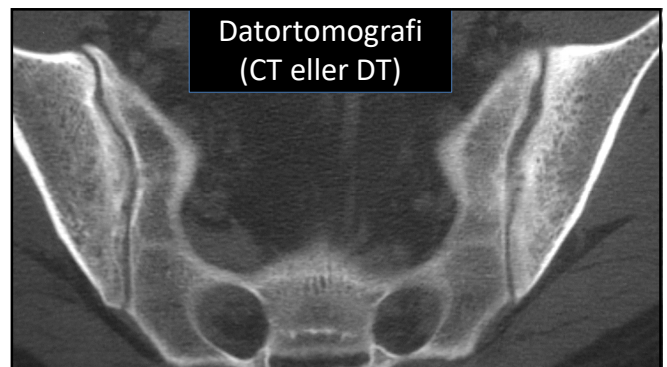
21

22

- Minskad användning av röntgen
- Radiologerna blir så småningom ovana vid ovanliga fynd på vanliga röntgenbilder
- MRT blir billigare, allmännare och vanligare
- Lågdos-CT utvecklas snabbt
- Dubbel-energi-CT (DECT) utvecklas

23

24

Normal CT

- Jämnvida leder
- Jämma ledytor
- Smal subchondral sklerotisk rand
- Något tjockare skleros anterokranialt på iliumsidan
- Symmetrisk trabekulär benthätet

25

Patologiska fynd på CT

- Erosioner
- Skleros
- Ledspaltvidgning
- Ledspaltavsmalning
- Ankylos

26

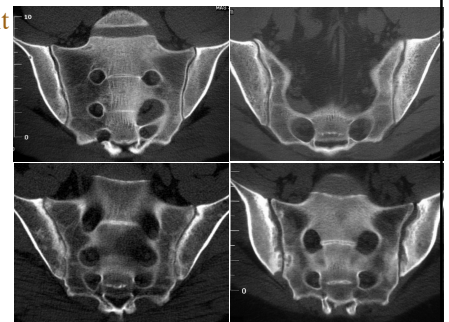
Datortomografi

- Den bästa metoden för utvärdering av strukturella och kroniska förändringar i SI-lederna
- Ingår inte i ASAS-kriterierna
- Utvärdering av syndesmofyter och spinal ankylos. Lågdos-CT är ett kommande alternativ till röntgen
- Differentiera SpA och DISH i kotpelaren
- Tillfällighetsfynd vid thorax/buk/bäcken-CT
- CT-ledda injektioner

27

CT av sacroiliit

- Fyra patienter med SpA, från mindre till större angrepp

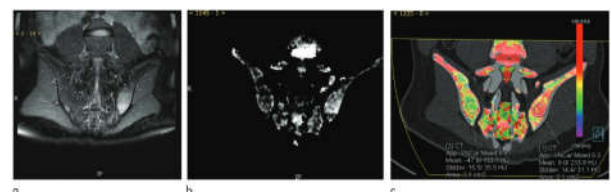

28

Dubbelenergi-CT

- Visar strukturell anatomisk information
- Visar benmärgsödem
- 90 % sensitivitet
- 83 % specificitet för MR-verifierat benmärgsödem

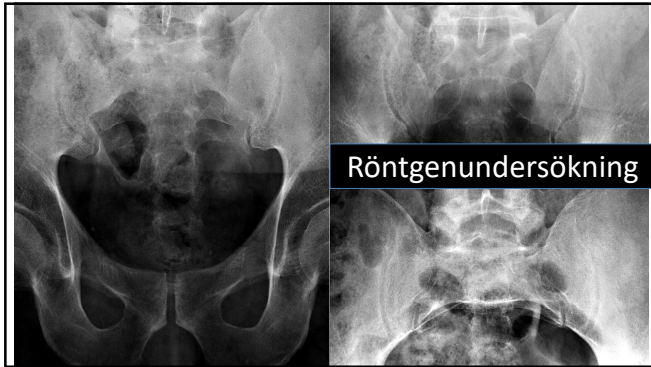
29

Figure 2: Images in a 33-year-old man with left sacroiliitis of axial spondyloarthritis. Oblique coronal (a) fat-suppressed T2-weighted MR image and (b) gray-scale and (c) corresponding color-coded dual-energy virtual noncalcium CT images show moderate bone marrow edema (red) in the left ilium. In c, note the CT number of circular regions of interest (ROIs) in the lateral ilium. The CT number of ROIs across the edematous area in the left ilium was 8 HU, and the CT number of the ROI across the nonedematous area in the contralateral ilium was -48 HU.

Wu et al. Axial Spondyloarthritis: Dual-Energy Virtual Noncalcium CT in the Detection of Bone Marrow Edema in the Sacroiliac Joints. *Radiology* 2018

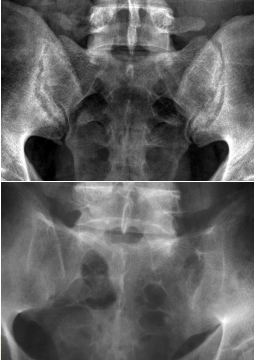
30

31

Röntgen av sacroiliit

- Använd sedan 1930-talet
- Måttlig stråldos, 0,5 mSv
- Samma patologi som vid CT: Erosioner, skleros, vidgning, avsmalning, ankylos

Bennett et al. Bull. Rheum. Dis. 1967;17:453-458.
Ulrik et al. Eur Radiol. 2002;12:2820-2825.

32

Modified New York Criteria for AS (1984)

- 1. Low back pain > 3 months
- 2. Limitation of motion of lumbar spine
- 3. Limitation of chest expansion
- 4. Radiologic Criteria of Sacro-Iliitis

Radiologic Criteria of Sacro-Iliitis

X-ray grading:

Grade 0—normal

1—suspicious

2—abnormal with erosions or sclerosis

3—unequivocal abnormal, moderate, or advanced sacro-iliitis showing one or more of: erosions, sclerosis, widening, narrowing, partial ankylosis

4—total ankylosis

Definite AS if sacroiliitis

Bennett & Burch 1967: New York symposium on population studies in the rheumatic diseases new diagnostic criteria
van der Linden et al. Evaluation of diagnostic criteria for ankylosing spondylitis. A proposal for modification of the New York criteria. Arthritis Rheum. 1984;27:361-368

33

Problem med röntgenundersökning av sacroiliacalederna

- Låg sensitivitet – välkänt (missar)
- Låg specificitet – mindre välkänt (överdiagnostik)
- 41% av röntgenutlåtanden är felaktiga, när CT används som facit
- Dagens röntgenundersökningar av SI-leder är av lägre kvalitet. Bl.a. laxeras patienterna inte
- Kunskapen om röntgendiagnostik av sacroiliit minskar hos yngre radiologer

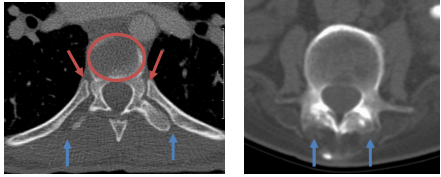
Geijer M et al. J Rheumatol 2007;34:1561-5

34

35

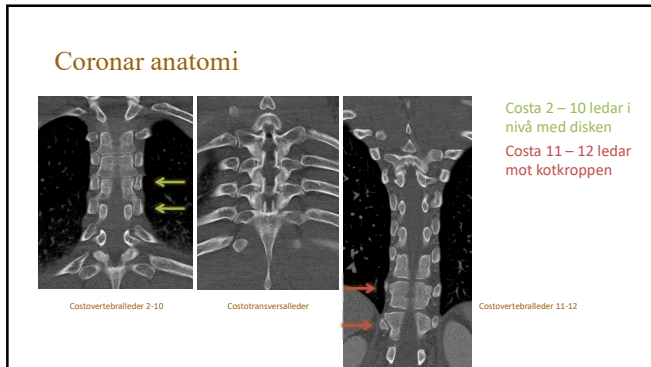
Tvårsnittsanatomi

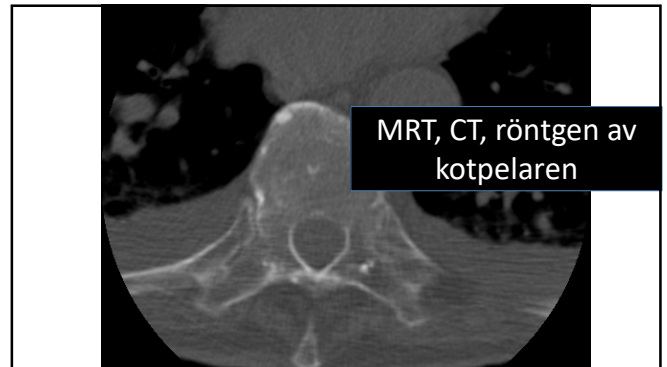
- Longitudinella ligament och disk, omgivna av kapsel
- Costovertebralleader
- Costotransversalleader
- Facettleder

36

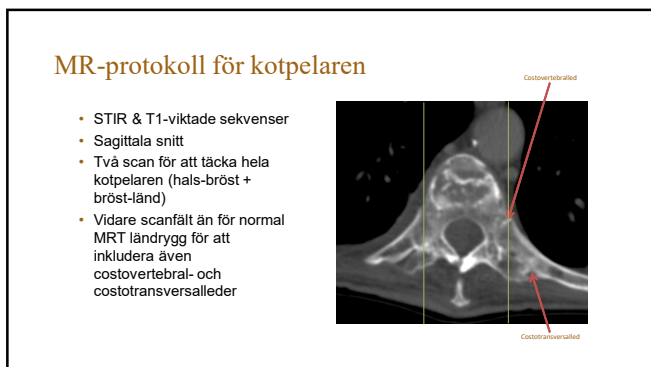

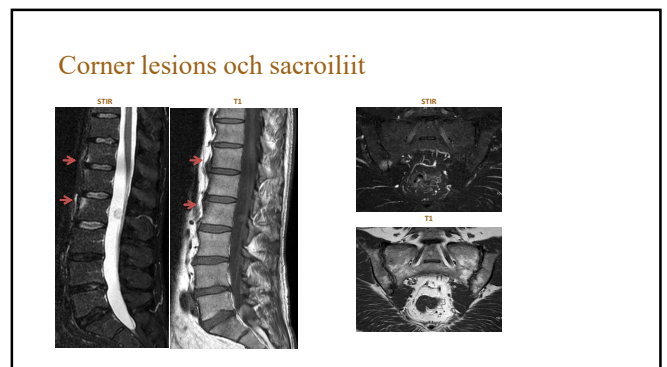
37

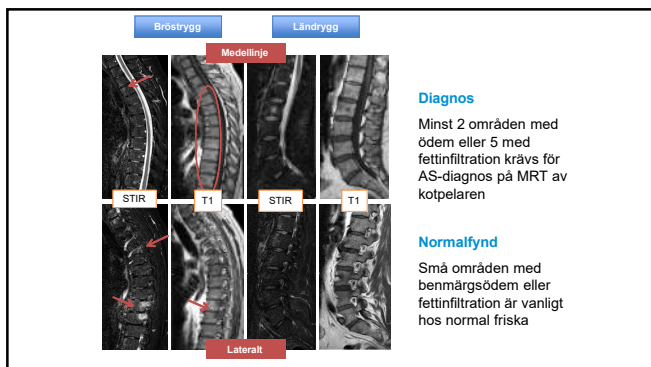
38

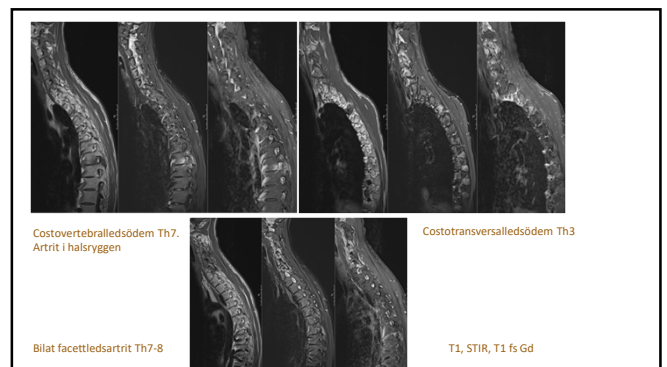
39

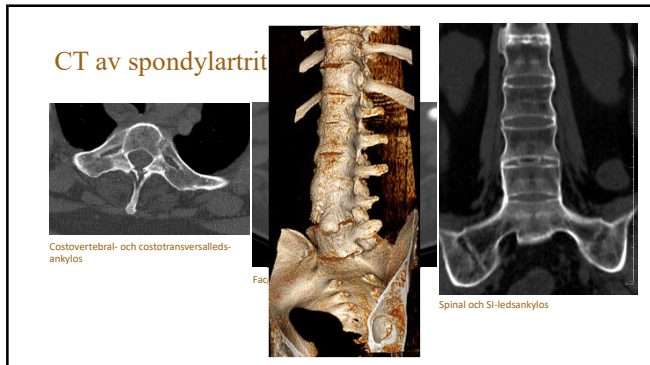
40

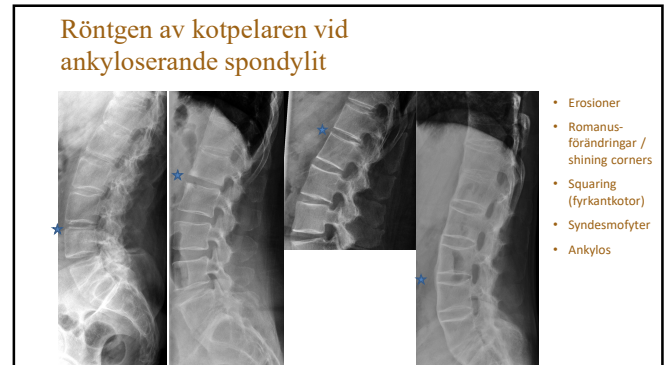
41

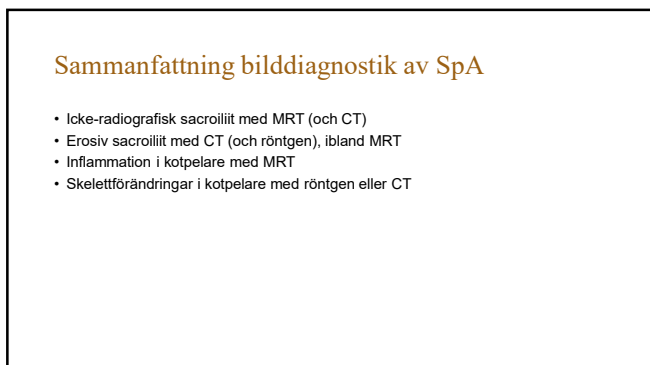
42

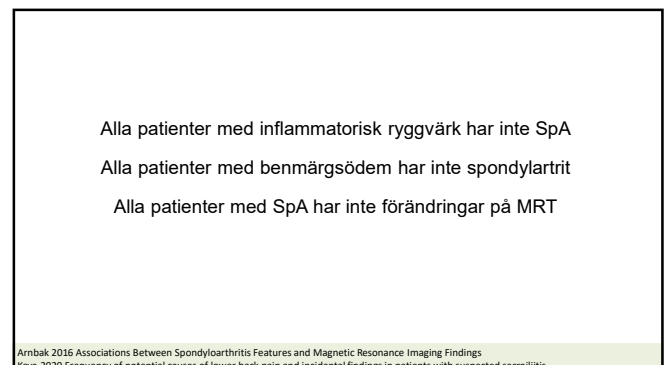
43

44

45

46

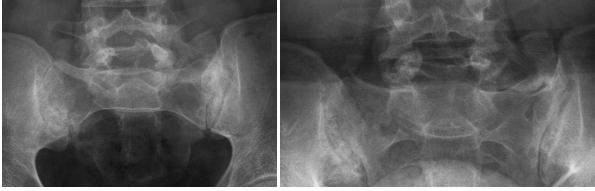

47

48

16 månader senare: Frågeställning sacroiliit?

Tolkad som normal. I efterhand ses bilateral sacroiliit.

49

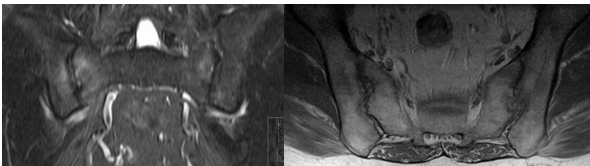
Ytterligare 11 månader: Högersidig höftsmärta

Tolkad som normal. I efterhand ses bilateral sacroiliit.

50

3 år senare: MRT ländrygg, ospecifik lumbago

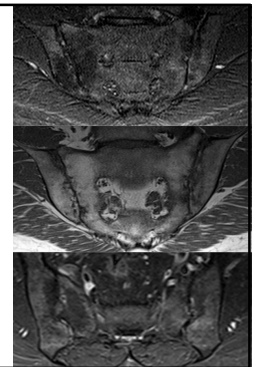

Tolkad som normal. I efterhand ses bilateral sacroiliit.

51

2 veckor senare. MRT SI-leder

Bilateral sacroiliit.
Benmärgsödem, erosioner,
skleros, fettmetaplasi

52

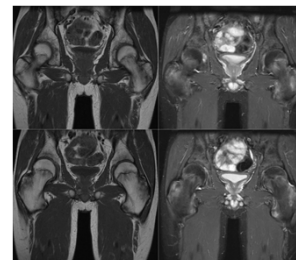
15-årig pojke. Ont i rygglutet ett tag

53

Två månader senare

Feltolkad
undersökning – visar
entesit i trochanter
major och minor, och
i utkanten av bilden
bilateral sacroiliit som
missats

54

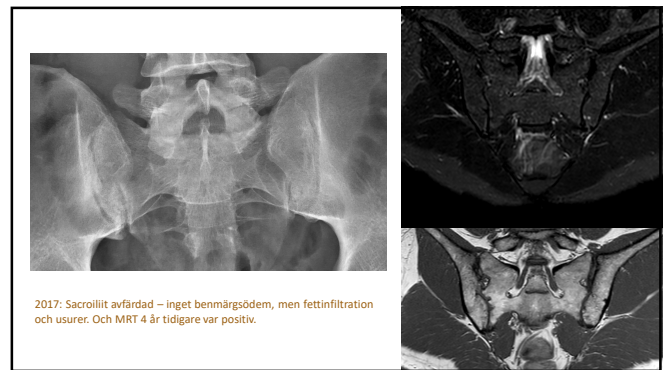
55

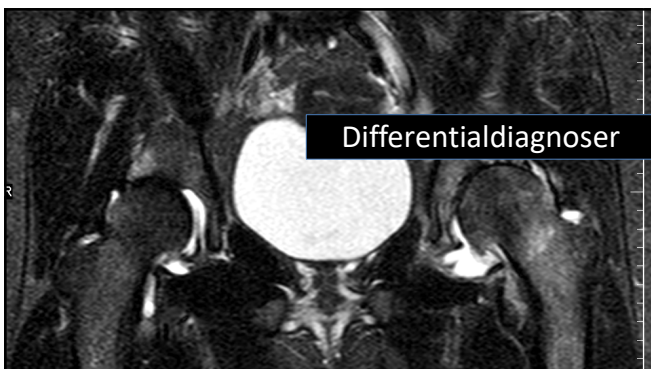
56

57

58

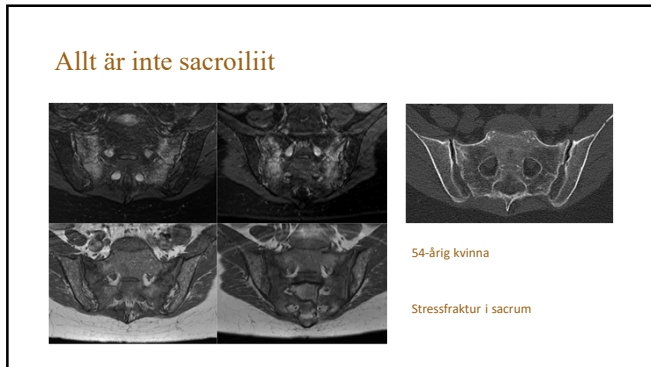

59

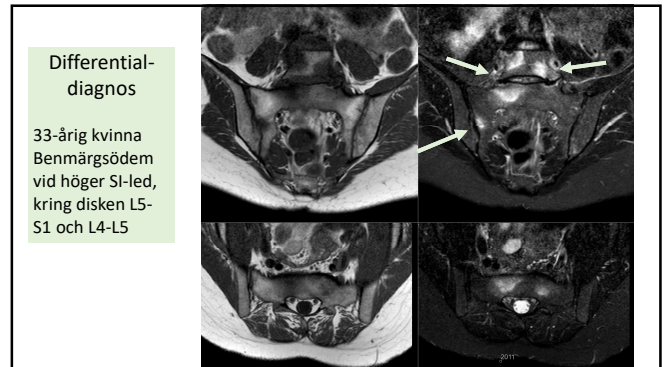
RADIOLOGICAL non-SpA DIAGNOSES THAT COULD BE MIS-INTERPRETED AS SpA

In spine:	In SI joints:
<ul style="list-style-type: none"> • Degenerative disease • Erosive osteochondrosis • Scheuermann's disease • Infection • DISH • Osteoid osteoma 	<ul style="list-style-type: none"> • Degenerative disease • Accessory joint • Posttraumatic edema • Lumbosacral vertebra • Chronic recurrent multifocal osteomyelitis • Osteitis condensans ilii • Stress fracture • Malignancy

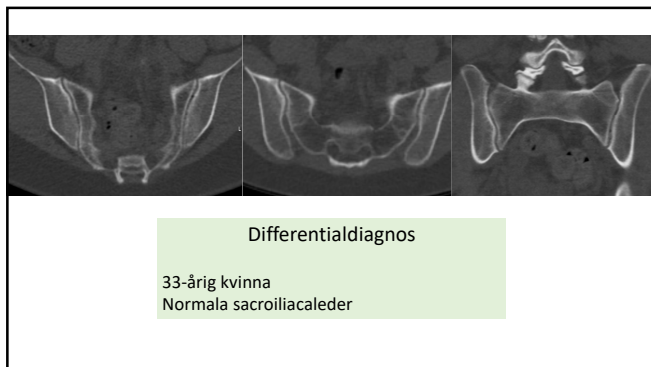
60

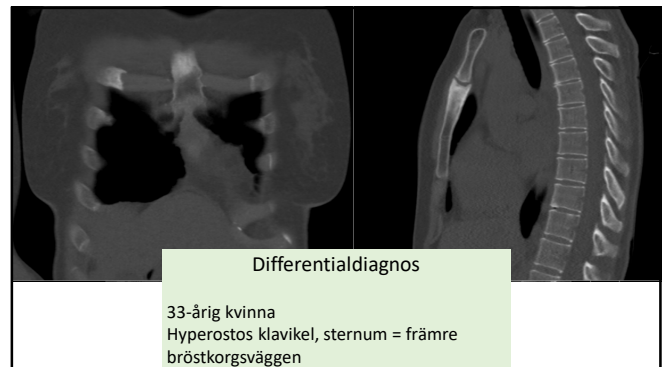
61

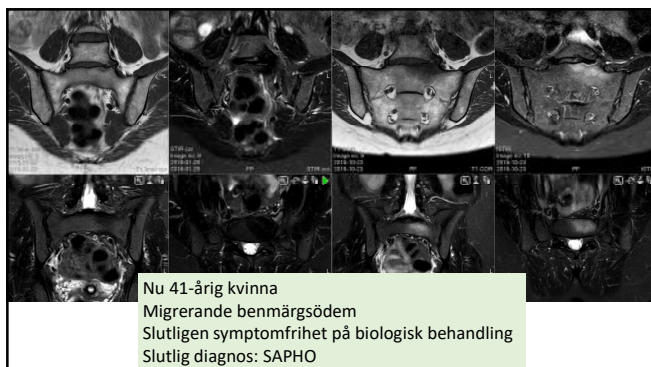
62

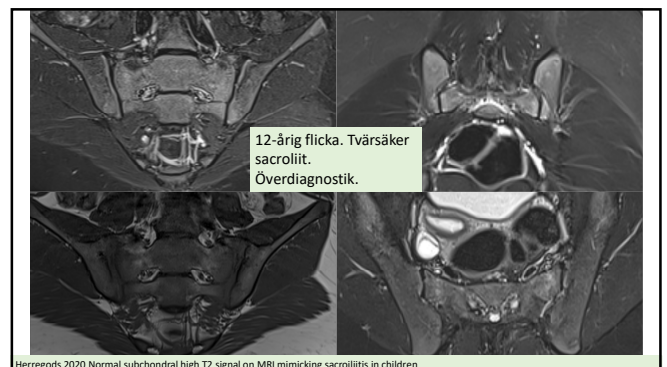
63

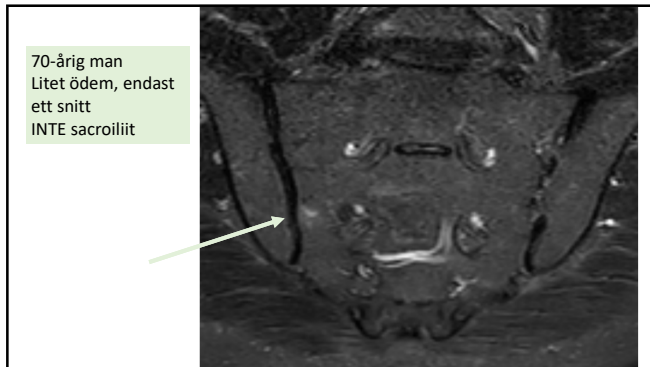
64

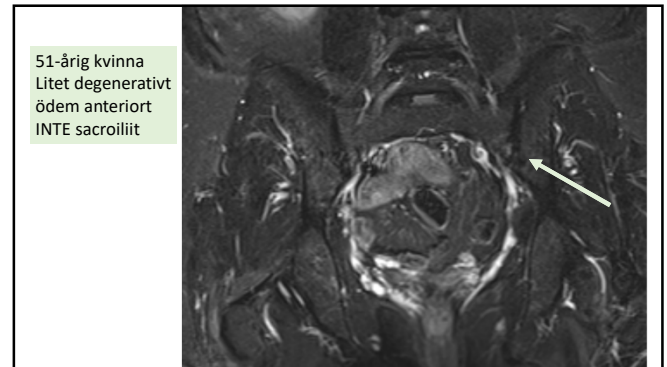
65

66

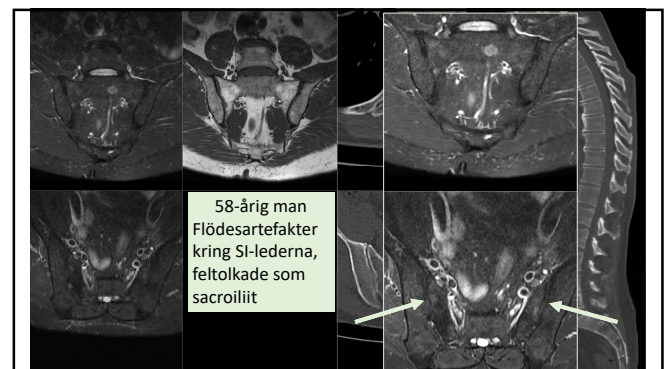
67

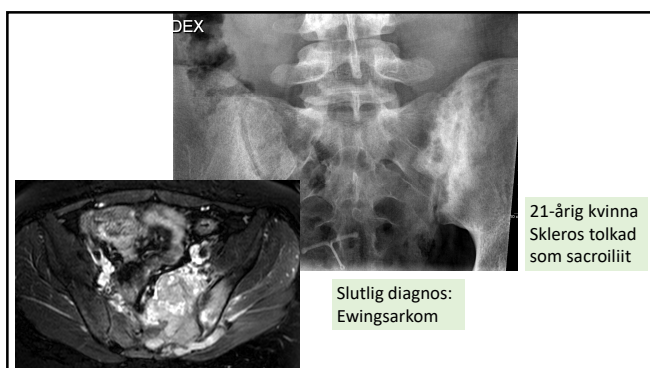
68

69

70

71

Sammanfattning

- MR SI-leder för diagnos
- CT SI-leder istället för röntgen
- Alla patienter med ödem har inte spondylartrit
- Alla patienter med spondylartrit har inte ödem
- Alla patienter med inflammatorisk ryggvärk har inte spondylartrit
- Radiologiska fynd måste korreleras till kliniska data

72